

[Vertrouwelijk]

Sociaal-Economische Raad - SER
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

Verstuurd per e-mail (aan [Vertrouwelijk])

Den Haag, 13 februari 2025

Ons kenmerk : ACM/UIT/640619
Onderwerp : ACM/24/193134 Informele beoordeling Initiatief TruStone

Geachte [Vertrouwelijk],

Onder begeleiding van de Sociaal-Economische Raad (SER) hebben partijen in de natuursteensector een convenant opgesteld over Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO), ook wel Initiatief TruStone genoemd (hierna: het Initiatief). Het Initiatief is een samenwerking tussen bedrijven, brancheorganisaties, vakbonden en maatschappelijke organisaties (hierna: deelnemers). Het heeft als doel meer maatschappelijk verantwoord te ondernemen in de productie- en toeleveringsketens van bedrijven in de natuursteensector.

Het secretariaat van het Initiatief dat is ondergebracht bij de SER (hierna: het secretariaat) geeft aan dat het Initiatief volgens de concurrentieregels mag. U heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) gevraagd of zij die conclusie kan volgen.¹ De ACM heeft het Initiatief informeel beoordeeld volgens de Beleidsregel Toezicht ACM op duurzaamheidsafspraken (de Beleidsregel).²

Op basis van de door het secretariaat namens de deelnemers aangeleverde informatie ziet de ACM op dit moment geen risico op een merkbare beperking van de concurrentie als gevolg van het Initiatief. In het Initiatief worden voornamelijk afspraken gemaakt over hoe de aangesloten bedrijven ieder voor zich in de *eigen* keten meer maatschappelijk verantwoord zullen ondernemen.

Hierna geeft de ACM eerst een samenvatting van het Initiatief. Daarna legt de ACM haar informele beoordeling van het Initiatief uit.

Het Initiatief TruStone

Het Initiatief is een overeenkomst tussen brancheorganisaties en bedrijven in de Nederlandse en Vlaamse natuursteensector, vakbonden, maatschappelijke organisaties en aanbestedende diensten. In het Initiatief maken de deelnemers afspraken over IMVO en gepaste zorgvuldigheid (*due diligence*). IMVO betekent dat bedrijven hun negatieve impact op mens, dier en milieu in de hele keten tegengaan, ook buiten Nederland. Denk aan verbetering van werkomstandigheden in productielanden en vermindering van uitstoot van broeikasgassen. *Due diligence* is een proces, dat bestaat uit een aantal door bedrijven te nemen stappen, waarmee zij risico's op negatieve impact op mens, dier en milieu in de eigen keten identificeren en aanpakken om deze negatieve impact te voorkomen.

¹ E-mail van 25 november 2024 met kenmerk ACM/IN/949778.

² ACM, 4 oktober 2023, [Beleidsregel Toezicht ACM op duurzaamheidsafspraken](#).

Het Initiatief is gebaseerd op de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) voor IMVO³ en de *Guiding Principles on Business and Human Rights* van de Verenigde Naties.⁴ Op grond van deze richtlijnen hebben bedrijven een verantwoordelijkheid voor omstandigheden in en impact van hun ketens.

Een uitgangspunt in het Initiatief is dat de aangesloten bedrijven ieder voor zich IMVO in de eigen keten toepassen. Voor bedrijven die natuursteen importeren wordt de verplichting opgelegd om binnen een jaar na aansluiting bij het Initiatief een *due diligence* proces uit te voeren en periodiek een rapportage op te stellen als onderdeel van het *due diligence* proces. De rapportage bevat onder meer een plan van aanpak waarin bedrijven onderbouwd aangeven welke risico's zij prioriteren en hoe zij die risico's aanpakken.⁵ Iedere deelnemer voert een eigen *due diligence* proces uit en maakt een eigen rapportage.⁶ De plannen van aanpak worden voorgelegd aan en beoordeeld door het onafhankelijke secretariaat van het Initiatief. Dit secretariaat bestaat uit medewerkers van de SER.

De deelnemers werken daarnaast samen door op specifieke IMVO-risico's verbetering te bereiken, een gezamenlijke oplossing te bieden voor problemen die bedrijven zelf niet geheel op kunnen lossen en door bedrijven handvatten te bieden voor het uitvoeren van hun *due diligence* proces. Binnen het Initiatief is een aantal specifieke IMVO-thema's geïdentificeerd dat op dit moment prioritaire aandacht verdient, zoals discriminatie en gender, kinderarbeid en leefbaar loon.⁷ Om op specifieke thema's verbetering te bereiken kunnen deelnemers gezamenlijke (of bilaterale) projecten of dialogen opstarten.⁸ Deelname aan gezamenlijke projecten is niet verplicht.⁹

Het Initiatief betreft de tweede termijn van een samenwerking die sinds 2019 bestaat.¹⁰ Het Initiatief geldt vanaf 1 maart 2025 voor een termijn van vijf jaar.¹¹

Informele beoordeling ACM

Het Initiatief is een samenwerking tussen onder meer ondernemingen die in Nederland en België actief zijn in de natuursteensector en het Initiatief is daarmee een afspraak tussen concurrenten. Het kartelverbod is daarom van toepassing. Daarnaast is sprake van een potentieel grensoverschrijdend effect. Daarom gelden voor het Initiatief naast de Nederlandse ook de Europese concurrentieregels.¹²

De ACM heeft bekeken of het Initiatief een duurzaamheidsafspraken is en of er een risico is op een merkbare beperking van de concurrentie.

³ [OESO-richtlijnen](#) voor multinationale ondernemingen inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen, 2023.

⁴ [United Nations](#) Guiding Principles on Business and Human Rights, 2011.

⁵ Bijlage I-TS T2.0 convenantstekst TruStone 2.0 finaal van email van SER van 20 december 2024 met kenmerk ACM/IN/942038 (hierna: Convenantstekst), p. 14.

⁶ Convenantstekst, p. 14 en bijlage I-TS T2.0 zelfanalyse ACM van email van SER van 20 december 2024 met kenmerk ACM/IN/942038 (hierna: Eigen beoordeling SER), p. 5.

⁷ Convenantstekst, p. 18.

⁸ Convenantstekst, p. 39.

⁹ Eigen beoordeling SER, p. 8.

¹⁰ De wijzigingen ten opzichte van het IMVO-convenant natuursteen uit 2019 betreffen onder meer: toevoeging van Europese opschaling als doel, de Nederlandse en Belgische overheid zijn waarnemend lid in plaats van partij bij het Initiatief, aansluiting bij een sectoroverstijgende geschillencommissie en er wordt gezocht naar een alternatief voor de klachtencommissie, toevoeging van de criteria voor toetreding en de opzegtermijn is korter gemaakt.

¹¹ Convenantstekst, p. 24.

¹² Artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Zie ook paragraaf 9 van de [Richtlijn van de Europese Commissie](#) inzake de toepasselijkheid van artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op horizontale samenwerkingsovereenkomsten, 17 juli 2023, C/2023/4752.

Duurzaamheidsafspraken

Het doel van het Initiatief is om meer maatschappelijk verantwoord te ondernemen in de productie- en toeleveringsketens van bedrijven in de natuursteensector. Het Initiatief streeft daarmee een duurzaamheidsdoel na zoals bedoeld in de Beleidsregel.

Geen merkbare beperking van de concurrentie

Het secretariaat komt in haar eigen beoordeling tot de conclusie dat het Initiatief geen risico's voor de concurrentie met zich brengt. De ACM is het met het secretariaat eens dat aannemelijk is dat het Initiatief de concurrentie niet merkbaar beperkt. Daarbij vindt de ACM de volgende omstandigheden van belang die gelden op het moment van deze informele beoordeling:

- I. Deelname aan het Initiatief is op vrijwillige basis. Het Initiatief legt wel een aantal verplichtingen op aan bedrijven die ervoor kiezen om zich aan te sluiten bij het Initiatief, zoals het uitvoeren van een *due diligence* proces en het aanleveren van periodieke rapportages. Deelname aan de gezamenlijke projecten is daarentegen niet verplicht.
- II. Het Initiatief staat open voor alle (directe) concurrenten die voldoen aan criteria die in het Initiatief zijn vastgelegd. Die criteria zijn onder meer: onderschrijving van de inhoud van het Initiatief, ondertekening van een vertrouwelijkheidsprotocol, de bereidheid om compromissen te sluiten, de terbeschikkingstelling van voldoende tijd en capaciteit voor de uitvoering van het Initiatief en een financiële bijdrage, waarvan de hoogte onder meer afhankelijk is van het type bedrijf en het aantal vestigingen.¹³ De ACM is het met het secretariaat eens dat het Initiatief op dit punt niet leidt tot een concurrentiebeperking, zolang de criteria ook in de praktijk objectief, transparant en niet-discriminatoir worden toegepast.
- III. De afspraken in het Initiatief gelden niet als maximum, waardoor deelnemers vrij blijven om (gezamenlijk of individueel) verder te verduurzamen.¹⁴
- IV. Er wordt voor de uitvoering van het Initiatief geen concurrentiegevoelige informatie uitgewisseld tussen de bedrijven. De ACM neemt hierbij het volgende mee:
  - a) Concurrentiegevoelige informatie afkomstig van individuele bedrijven wordt niet met andere bedrijven gedeeld. Bedrijven delen de benodigde informatie voor monitoring en rapportage via het secretariaat, die de concurrentiegevoelige informatie verwijdert of vervangt door anonieme of geaggregeerde gegevens voordat zij indien nodig informatie verder verspreidt.¹⁵
  - b) Het secretariaat publiceert de plannen van aanpak van aangesloten bedrijven. Het secretariaat controleert deze plannen op concurrentiegevoelige informatie en verwijdert die informatie voordat zij de plannen publiceert (of verder verspreidt).
  - c) Het secretariaat stelt een volledige lijst op van groevegebieden waar de aangesloten bedrijven afnemen. Deze lijst wordt gepubliceerd. De lijst heeft onder meer tot doel dat werknemers in deze groevegebieden een klacht kunnen indienen als hun rechten worden geschonden en dat maatschappelijke organisaties onderzoek kunnen doen op basis van de lijst.¹⁶ Het laatste vergroot het inzicht in IMVO-risico's en versterkt de aanpak daarvan. Volgens het secretariaat is de lijst van groevegebieden niet concurrentiegevoelig omdat geen koppeling wordt gelegd tussen importeur en groevegebied. Bovendien is de geografische omvang van de gebieden meestal

¹³ Convenantstekst.

¹⁴ Verslag van gesprek van 14 januari 2024 met kenmerk ACM/UIT/639068, p. 1.

¹⁵ Eigen beoordeling SER, p. 15.

¹⁶ [Lijst van groevegebieden](#)

zodanig groot dat bedrijven niet kunnen achterhalen om welke leverancier(s) het gaat. De ACM ziet hierbij geen groot risico op een merkbare concurrentiebeperking.

- d) Sommige deelnemers (niet zijnde bedrijven) hebben toegang tot meer informatie of kunnen meer informatie bij het secretariaat opvragen. Maatschappelijke organisaties kunnen bijvoorbeeld toegang krijgen tot een lijst van leveranciers waarbij zichtbaar is welke aangesloten bedrijven bij welke leverancier(s) afnemen. De maatschappelijke organisaties kunnen deze lijst gebruiken om te kiezen in welke locaties zij projecten opstarten gericht op het tegengaan van IMVO-risico's en om klachten snel op te volgen.¹⁷ Daarnaast kunnen aangesloten aanbestedende diensten keteninformatie of plannen van aanpak, die leveranciers voor inkoop of aanbestedingen bij deze aanbestedende diensten aanleveren, door het secretariaat laten verifiëren. Deze informatie is niet toegankelijk voor andere partijen, waaronder (concurrerende) bedrijven.¹⁸ De ACM ziet geen groot risico op een merkbare concurrentiebeperking omdat er geen informatie tussen concurrenten wordt uitgewisseld.

V. De ACM acht het aannemelijk dat het Initiatief geen negatieve gevolgen heeft voor de concurrentie tussen bedrijven in de natuursteensector. De ACM ziet geen grote mededingingsrisico's. De ACM neemt hierbij het volgende mee:

- a. Iedere deelnemer voert een eigen *due diligence* proces uit, maakt een eigen rapportage en eigen plan van aanpak.¹⁹ Deelnemers identificeren wel gezamenlijk IMVO-risico's en kiezen prioriteiten of thema's waaraan bijvoorbeeld door middel van gezamenlijke projecten extra aandacht wordt besteed.²⁰ Hierbij geldt echter dat het Initiatief bedrijven niet ontslaat van de verantwoordelijkheid om ieder voor zich na te gaan wat voor het eigen bedrijf (aanvullend) nodig is om te voldoen aan wettelijke (IMVO-)verplichtingen.
- b. Tijdens de looptijd van het Initiatief kunnen deelnemers nadere afspraken maken of gezamenlijke projecten opstarten. Als deelnemers gezamenlijk risico's in de keten willen aanpakken of gezamenlijk een leverancier willen bewegen mee te werken aan IMVO-verbeteringen in de keten, zullen zij indien nodig een aparte mededingingsrechtelijke beoordeling maken.

Een voorbeeld hiervan is leefbaar loon. Hierbij kan worden gedacht aan het gezamenlijk in kaart brengen van de hoogte van het leefbaar loon in een bepaalde regio en het trainen van bedrijven om het gesprek met leveranciers over een leefbaar loon te voeren. Hierbij wordt volgens het secretariaat als uitgangspunt gehanteerd dat (i) importerende bedrijven geen informatie uitwisselen over lonen en prijzen, (ii) bedrijven zelf kiezen welke methode zij hanteren voor het berekenen van een leefbaar loon en (iii) individuele bedrijven elk met de eigen leverancier(s) in gesprek gaan.²¹ Op basis van deze uitgangspunten ziet de ACM geen grote concurrentierisico's. Ook hierbij geldt echter dat deelnemers een aparte mededingingsrechtelijke beoordeling maken als het nodig is.

- c. Ook verwacht de ACM geen merkbaar effect op de prijs. Het implementeren van *due diligence* kan uiteraard kosten met zich brengen. De hoogte van die kosten kan verschillen per bedrijf waardoor het voor het secretariaat lastig is om hiervan een inschatting te geven. Voor deelname aan het Initiatief betalen bedrijven een financiële bijdrage, maar deelname biedt volgens het secretariaat vervolgens juist mogelijkheden om kosten voor *due diligence*, die bedrijven mogelijk ook zouden maken als zij niet bij het Initiatief zouden aansluiten, te beperken. Deelnemende bedrijven krijgen namelijk ondersteuning bij het

¹⁷ Convenantstekst, p. 17

¹⁸ Eigen beoordeling SER, p. 13.

¹⁹ Convenantstekst, p. 14 en Eigen beoordeling SER, p. 5.

²⁰ Convenantstekst, p. 35.

²¹ Eigen beoordeling SER, p. 10-11.

implementeren van *due diligence*. Bovendien kan de aanpak van IMVO-risico's volgens het secretariaat kostenvoordelen opleveren, bijvoorbeeld vanwege hogere tevredenheid van werkenden en daarmee een hogere productiviteit of kwaliteit.²² Hoewel het secretariaat geen exact inzicht kan geven in het effect op prijzen dat deelname aan het Initiatief met zich brengt, acht de ACM de door het secretariaat aangedragen argumenten aannemelijk. De ACM verwacht geen merkbaar effect van het Initiatief op de (verkoop)prijzen, ook omdat er nadrukkelijk geen afspraken zijn gemaakt over het doorberekenen van kosten in de (verkoop)prijzen.

- VI. In het Initiatief is afgesproken dat informatie over (vermeende) betrokkenheid van een aangesloten bedrijf bij ongewenste maatschappelijke effecten in diens keten, niet zonder meer publiek wordt gemaakt. Het secretariaat heeft in reactie op vragen van de ACM toegelicht dat een deelnemer die de informatie publiek wil maken in zo'n geval eerst contact opneemt met het betreffende bedrijf om de informatie te verifiëren of om een reactie te vragen. Pas daarna wordt de informatie (indien nog relevant) openbaar gemaakt.²³ Kortom, bedoeld is om hoor- en wederhoor als waarborg in het proces op te nemen.
- VII. Deelname aan de klachten- en geschillencommissie van het Initiatief staat deelname aan andere erkende herstelmechanismen niet in de weg. Ook als klachten via een andere weg bij bedrijven terecht komen, wordt van bedrijven verwacht dat zij deze klachten opvolgen.

Conclusie

De ACM komt op basis van de informatie van het secretariaat tot de conclusie dat het aannemelijk is dat het Initiatief de concurrentie (op de Nederlandse markt) niet merkbaar beperkt. De ACM doet daarom op dit moment geen (nader) onderzoek naar het Initiatief.

De ACM wijst erop dat de beoordeling een informeel karakter heeft. De ACM gaat ervan uit dat de door het secretariaat aangeleverde informatie klopt. De ACM heeft geen eigen onderzoek gedaan.

De ACM kan besluiten het Initiatief op een later moment toch nader te onderzoeken, bijvoorbeeld als de ACM een klacht krijgt over het Initiatief. Mogelijk blijkt na een dergelijk onderzoek dat het Initiatief toch in strijd is met de concurrentieregels. De ACM legt dan geen boete op als het secretariaat namens de deelnemers de ACM te goeder trouw heeft geïnformeerd en de deelnemers meewerken aan het bereiken van een aanpassing van het Initiatief om het in lijn te krijgen met die regels. Het is een beleidskeuze vanuit de ACM om in een dergelijke situatie geen boete op te leggen. Andere (mededingings)autoriteiten zijn niet gebonden aan deze beleidskeuze of aan de inhoud van deze informele beoordeling.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

drs. D.I. Bos
Directeur Directie Mededinging

²² Bijlage verzoek informele toets ACM bij e-mail van SER van 25 november 2024 met kenmerk ACM/IN/949778, p. 3.

²³ Eigen beoordeling SER, p. 9.